

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

Yenidoğan Dönemi Hepatit B Aşısı Hayat Kurtarır!

Hepatit B, karaciğeri hedef alan ve akut ya da kronik seyir gösterebilen viral bir enfeksiyon hastalığıdır. Etken ajan Hepatit B virüsü (HBV) olup, enfeksiyon ciddi ölüm ve sakatlık ile ilişkilidir. Kronik Hepatit B enfeksiyonu, ilerleyici karaciğer hastalığına yol açarak siroz ve karaciğer kanseri gelişme riskini önemli ölçüde artırmaktadır.

Hepatit B, küresel ölçekte önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünyada yaklaşık 248 milyon HBV taşıyıcısının olduğu ve yılda 600.000 kişinin HBV ilişkili hastalıklar nedeniyle hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir (1). En yüksek hastalık yükü Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Batı Pasifik ve Afrika bölgelerinde görülmekte olup, bu bölgelerde sırasıyla yaklaşık 97 milyon ve 65 milyon birey kronik olarak enfektidir (2).

HBV en sık doğum sırasında anneden bebeğe (perinatal bulaşma), erken çocukluk döneminde yatay bulaşma yoluyla ve enfekte bireylerle cinsel temas sırasında kan veya vücut sıvıları aracılığıyla bulaşmaktadır. Ayrıca güvensiz enjeksiyon uygulamaları ve kesici-delici aletlerle yaralanma da önemli bulaş yolları arasındadır.

Virüs oldukça dayanıklıdır; yüzeylerde bir haftaya kadar canlı kalabilir ve enfekte kanın mikroskopik miktarlarıyla bile bulaşabilir. Çocuklardaki tüm enfeksiyonların dörtte biri ev içi bulaşma yoluyla gerçekleşir. **Özellikle yaşamın ilk beş yılında enfekte olan bireylerde kronik enfeksiyon gelişme riski oldukça yüksektir. Bu yüzden Hepatit B aşısının doğum dozu ile erken koruma hayati önem taşır.**

HBV enfeksiyonunda klinik seyir, enfeksiyonun geçirildiği yaşla ilişkilidir. Erişkin dönemde kazanılan HBV enfeksiyonlarının %5'inden azı kronikleşirken, **bebeklik ve erken çocukluk döneminde kazanılan enfeksiyonların yaklaşık %90-95'i kronik hepatit ile sonuçlanmaktadır.** Bu durum, yenidoğan ve çocukluk çağı aşılama sürecinin önemini ortaya koymaktadır. **Anneden bebeğe bulaş, gebelik döneminde antiviral tedavi ve doğum sonrası aşılama ile büyük ölçüde önlenabilmektedir.**

Hepatit B, aşı ile önlenabilir bir hastalıktır. Güvenli ve etkili Hepatit B aşıları 1982 yılından beri mevcuttur. Annenin kanında Hepatit B antijeni (HbsAg) durumuna bakılmaksızın yenidoğanlara doğumdan sonraki ilk 24 saat içinde Hepatit B aşısı uygulanmasına 1991 yılında başlanmıştır. Ülkemizde ise Hepatit B aşısı 1998 yılında rutin aşılama şemasına dahil edilmiştir. 2025 yılında güncellenen Ulusal Çocukluk Dönemi Aşılama Takvimi ile doğum dozu aynen korunmuştur. Takip dozları 2. ay, 4. ay, 6. ay sonlarında ve 18. ay sonunda rapel dozu olarak 6'lı karma aşısı içerisinde yapılmaktadır. **Tam aşılanmış bireylerde uzun süreli ve yüksek düzeyde koruyuculuk sağlanmaktadır.**

Ülkemizde 5 yaş altı çocuklardaki akut Hepatit B hastalığı görülme sıklığı 1990 yılında yüz binde 6.2 iken yenidoğanlar ve bebekler için geliştirilen Hepatit B aşısı uygulamaları sayesinde, 2024 yılında yüz binde 0.1 olarak saptanmıştır. Aynı şekilde, 15 yaş altı akut Hepatit B vaka görülme sıklığı 1990

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

yılında yüz binde 5.8 iken, 2010 yılında yüz binde 1'in altına inmiştir. 2024 yılı itibariyle 15 yaş altı Hepatit B görülme sıklığı yüz binde 0.04'tür (3).

1990 ile 2019 yılları arasında bebek aşılması sayesinde dünya çapında 19 yaş altındaki ergenler, çocuklar ve genç yetişkinler arasında akut Hepatit B vakalarında %99'luk bir azalma sağlanmıştır. ABD'de bildirilen akut Hepatit B vaka sayısı 1991 yılında 18.003 iken, 2023 yılında 2.214'e düşerek **%88 oranında azalma** göstermiştir. (4).

Tayvan, İtalya ve Hong Kong gibi doğumda aşı programlarını hayata geçiren ülkelerde Hepatit B yaygınlığında ve karaciğer kanseri oranlarında dramatik düşüşler görmüştür. Örneğin İtalya'da akut Hepatit B görülme sıklığı 1991'de yüz bin kişide 5.1 iken, 2022'de yüz binde 0.22'ye düşmüştür (5).

DSÖ verilerine göre yaklaşık 130 ülke doğumda Hepatit B aşısı uygulamaktadır (6). Buna karşılık, evrensel Hepatit B aşılmasını geciktiren bölgelerde hastalık hızları yüksek seyretmektedir. Örneğin DSÖ Afrika Bölgesi'nde, 47 ülkenin yalnızca 14'ünde doğumda evrensel aşı programı vardır ve bu bölgede yaygınlık küresel ortalamanın üç katıdır (2).

Dünya genelindeki kanıtlar tutarlı biçimde şunu göstermektedir: **erken aşılama hayat kurtarır. Evrensel aşılama uygulayan yerlerde yaşayan ve aksi halde kronik hastalık ve erken ölümle karşılaşacak olan çocuklar, bunun yerine sağlıklı bireyler olarak büyümektedir.**

Tüm bu bilimsel verilere ve kanıtlara rağmen; ABD'de yeniden şekillenen CDC'nin Bağışıklama Uygulamaları Danışma Komitesi (ACIP) 05.12.2025 tarihinde doğumda Hepatit B aşılmasını sona erdirmek için oylama yapmış ve uygulanan Hepatit B dozunu aşı takviminden kaldırmıştır. Bunun nedenlerinden biri ABD'de gebelerin doğum öncesi tarandığı şeklinde savunulan argümanlardır. Fakat tarama programlarıyla tüm sorunların çözülemeyeceği unutulmamalıdır. Her gebe taramayı kabul etmeyebilir, enfeksiyon tarama dönemi sonrasında meydana gelebilir, pozitif çıkan gebe doğru bakımı alamayabilir, doğum sonrası ev içi bulaş görülebilir. **Doğum dozu sessiz bulaş durdurur, anne taraması başarısız olsa bile bebekleri korur. Kronik karaciğer hastalığını ve ölümü önler.**

Alınan kararın içeriğinde ayrıca isteyen ebeveynlerin yenidoğan dönemindeki aşı dozunu kendilerinin "sonradan takip edebileceği" şeklinde bir ibare yer almaktadır. Ancak ulaşım engelleri, maddi sorunlar gibi nedenlerle rutin bebek izlemlerinin kaçırılması ile sıklıkla karşılaşmaktadır. Her aile düzenli sağlık hizmetine erişemeyebilir. Doğum dozu gelir düzeyi ya da sağlık hizmetlerine erişimden bağımsız olarak her bebeği koruyabildiğimiz tek andır. Ebeveynlere "sonra gelin" demek, riski en savunmasız ailelerin üzerine yıkmak ve sağlık eşitsizliklerini öngörülebilir biçimde derinleştirmek demektir.

Aşı takvimi değişikliği gibi tüm halkın sağlığını etkileyecek bir karar verebilmek için ülkenin halk sağlığı alt yapısı, doğum öncesi bakıma erişim durumu, demografisi, hastalık bulaşma modelleri ve yıllar içindeki değişim trendleri dikkatlice değerlendirilmelidir.

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

Hepatit B aşısı güvenlidir ve iyi tolere edilir. Kapsamlı izleme sistemleri ve yapılmış çalışmalar, doğumda Hepatit B aşısıyla ilişkili güvenlik sorunu olmadığını göstermektedir. Güvenliği ve koruyuculuğu kanıtlanmış olan bir aşının kaldırılması, ileride karşılaşılabilecek olan kronik Hepatit B, siroz, ergenlik çağında karaciğer kanseri ve ömür boyu süren antiviral tedavilerin yükünün toplumun omuzlarına yüklenmesi demektir.

Halk sağlığı uygulamalarının başarıları genellikle görünmezdir: Hiç yaşanmayan hastalıklar, hiç hastalanmayan çocuklar, çocuğunun acı çektiğini izlemek zorunda kalmayan ya da bir çocuğun ölümüyle yıkılmayan aileler... İşte evrensel Hepatit B aşılması, nesiller boyu çocukları koruyan bu sessiz zaferlerden biridir ve Hepatit B aşısının çocukluk çağı aşı takviminde eksiksiz olarak uygulanmaya devam etmesi gerekir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği

KAYNAKÇA

1. Öz F.N. Hepatit B Aşıları ve Hepatit B Profilaksi Uygulamaları. İçinde; Aşı ve Bağışıklama. Kara A., Çiftçi E., Tezer H., Somer A. (Ankara: Selen Yayınları, 2021); 423-436.
2. WHO. Hepatit B. Erişim bağlantısı: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis-b>. Erişim tarihi: 03.01.2026
3. Türkiye Viral Hepatit Kontrol Programı 2025-2030. Erişim bağlantısı: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/bulasici-hastaliklar-ve-erken-uyari-db/Dokumanlar/Programlar/Viral_hepatit.pdf. Erişim tarihi: 09.01.2026
4. ACIP Meeting Materials for Public Posting: Hepatitis B Birth Dose Briefing Document. <https://www.cdc.gov/acip/downloads/slides-2025-09-18-19/hep-b-birth-dose-briefing-508.pdf>. Erişim tarihi: 03.01.2026
5. Viral Hepatitler. Istituto Superiore di Sanità <https://www.epicentro.iss.it/en/hepatitis/data-seieva#altre>. Erişim tarihi: 03.01.2026
6. WHO. Introduction of HepB birth dose. https://immunizationdata.who.int/global/wiise-detail-page/introduction-of-hepb-birth-dose?ISO_3_CODE=&YEAR= Erişim tarihi: 05.01.2026